

Catre: AUTORITATEA NATIONALA PENTRU ADMINISTRARE SI REGLEMENTARE IN COMUNICATII

Str. Delea Noua nr. 2, sector 3, Bucuresti

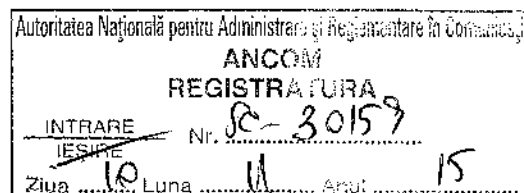
Tel. 0372 845 400, fax 0372 845 402

In atentia: Domnului Presedinte Marius Catalin MARINESCU

Nr: 655/06.11.2015

Ref: Consultare publica privind Strategia ANCOM pentru comunicatiile digitale 2020

Stimate Domnule Presedinte,

Ca urmare a consultarii publice privind „*Strategia ANCOM pentru comunicatiile digitale 2020*”, dorim sa va prezentam comentariile si observatiile noastre referitoare la masurile propuse.

Ca o observatie generala, consideram ca elaborarea unui document de strategie care vizeaza sectorul de comunicatii electronice din Romania trebuie sa fie aliniat atat cu politicile si strategiile de la nivel european, cat si cu proiectele legislative de transpunere in legislatia nationala a unor masuri cu impact major in acest domeniu. Avand in vedere ca toate aceste acte normative se afla inca in proces de consultare publica, apreciem ca pentru definitivarea unei strategii nationale solide, care are in vedere o perioada de timp destul de extinsa si care sa respecte caracterul de predictibilitate al cadrului de reglementare, este necesar sa fie mai intai finalizat procesul de adoptare a documentelor mai sus mentionate, de la nivel european.

In acest sens, consideram ca obiectivul ANCOM de finalizare a documentului de strategie in prima jumatate a anului 2016 nu este corelat cu calendarul de revizuire a cadrului de reglementare european. Propunerea noastra, reflectata la nivel de industrie si transmisa prin adresa AOMR din data de 06.11.2015, este de continuare a procesului de consultare asupra documentului de strategie pana la conturarea unei pozitii clare la nivel european si de adoptare a documentului national ulterior finalizarii cadrului european de reglementare. Apreciam ca propunerea noastra este sustinuta si de contextul in care exista deja un set de masuri concrete pentru perioada imediat urmatoare, respectiv Planul de actiuni al autoritatii pentru anul 2016.

Totodata, observam ca strategia propusa de autoritate vizeaza o serie de masuri de reglementare cu impact semnificativ pentru intreaga industrie, care pot contribui la stimularea dezvoltarii unor servicii competitive si inovatoare pentru utilizatorii finali din Romania. In acelasi timp, consideram ca documentul de discutie asupra strategiei poate fi revizuit in sensul reflectarii unor directii generale, de interes major pentru industrie, fara a intra in detalii legate de actiuni specifice care fac obiectul planurilor de actiuni anuale ale ANCOM. Astfel, consideram ca ANCOM ar trebui sa vizeze urmatoarele directii strategice:

- I. Asigurarea accesului la resurse de infrastructura in conditii competitive
- II. Maximizarea disponibilitatii resurselor de spectru
- III. Promovarea competitiei si investitiilor eficiente

O astfel de abordare centrata pe prioritati strategice ofera o viziune de ansamblu asupra directiei de reglementare, care trebuie sa asigure stabilitate si predictibilitate pietei de comunicatii din Romania.

In continuare, dorim sa va prezentam punctual propunerile si comentariile noastre asupra unora dintre directiile de actiune prevazute in documentul supus consultarii.

1. Spre o reglementare tot mai simetrica

Ca o prima observatie asupra acestui capitol, dorim sa atragem atentia asupra faptului ca **pozitia ANCOM exprimata in acest document nu este in totalitate corelata cu pozitia oficiala a autoritatii exprimata in ultimele consultari publice** pe acest subiect, respectiv cu ocazia ultimei revizuirii a pietelor relevante corespunzatoare serviciilor de acces la elemente de infrastructura si serviciilor de acces in banda larga si argumentele prezentate in cadrul acestui document de pozitie.

Astfel, desi ANCOM recunoaste esecul masurilor adoptate in cursul ultimului deceniu de reglementare, precum si existenta unor blocaje majore in dezvoltarea si extinderea retelelor prin costul extrem de ridicat al lucrarilor civile, autoritatea considera totusi ca Legea nr. 154/2012, precum si proiectul de transpunere a Directivei 61/2014 reprezinta singurele modalitati prin care se poate atinge obiectul de acces la retele in mod competitiv. Acest argument este mentinut chiar si in contextul urmatorului aspect neconcurential semnalat: „consolidarea operatorilor de retele fixe continua in scopul exploatarei economiilor de scara sau densitate”.

Asa cum am subliniat in numeroase ocazii, spre deosebire de opinia ANCOM privind perspectiva unei dezvoltari semnificative si sustenabile a competitiei pe pietele tot mai convergente de comunicatii, in absenta unei reglementari pe baza de pozitie dominanta, consideram ca rolul autoritatii este tocmai acela de a identifica si aplica masurile de reglementare care sa corecteze blocajele competitionale existente si sa stimuleze atragerea investitiilor in infrastructura performante, care la randul lor vor atrage investitii si in alte domenii adiacente. Cu atat mai mult, consideram ca rolul autoritatii in atingerea obiectivelor Agendei Digitale, de dezvoltare de retele avansate de comunicatii

electronice, nu se rezuma doar la „realizarea foi de parcurs”, așa cum se menționează în documentul supus consultării publice, ci în aplicarea unor măsuri de reglementare concrete, cerute de piață, care să contribuie în mod direct la materializarea acțiunilor planului NGN.

În acest sens, considerăm că aspectul „simetriei”, propus ca abordare de reglementare, ar trebui să vizeze în primul rând **o simetrie a remediilor impuse pe piețele de mobil și fix**, astfel încât presiunea exercitată în zona serviciilor de comunicații mobile de operatorii cu poziții dominante care activează pe piețele de comunicații fixe să fie surmontată în condiții eficiente.

În al doilea rând, **caracterul simetric al reglementărilor trebuie să vizeze și activitatea desfășurată de furnizorii de servicii de conținut (OTT-uri)**. În pofida substituibilității funcționale tot mai pronunțate a serviciilor tradiționale de comunicații electronice cu anumite OTT-uri, acestea din urmă continuă să fie excluse din cadrul de reglementare actual, ceea ce poate determina serioase dezechilibre concurențiale, prin afectarea capacității investitoriale a furnizorilor de servicii reglementați.

2. Adaptarea la rețele tot mai partajate

Având în vedere costul ridicat al dezvoltării unor rețele noi de comunicații electronice, în special dacă luăm în considerare procentul de 60-70% din totalul costului, detinut de lucrările civile, încurajarea accesului la infrastructura existentă reprezintă o alternativă eficientă, susținută atât la nivel european, cât și național, prin menționarea ca direcție principală de acțiune în Planul național de dezvoltare a infrastructurii NGN.

În măsura în care partajarea rețelelor nu se poate realiza pe baza unor acorduri comerciale voluntare, se impune aplicarea unor măsuri de reglementare care să permită atingerea acestui obiectiv în condiții concurențiale de piață. De aceea, considerăm că punctul de vedere al autorității, potrivit căruia „potentialul de evoluție naturală a rețelelor spre partajare este în creștere”, nu reflectă realitatea curentă de piață. În acest sens, reiterăm și cu această ocazie **necesitatea unei intervenții ferme, prin care să se deschidă accesul la rețele fixe de comunicații electronice** și care să permită maximizarea potențialului de infrastructuri existente.

3. Îmbunătățirea proceselor de licențiere

Considerăm că o direcție prioritară în cadrul strategiei ANCOM ar trebui să o constituie alocările viitoare de spectru precum și reînnoirea acestuia. Încurajăm armonizarea continuă a politicii de spectru în linie cu politicile la nivelul Uniunii Europene, pentru a asigura următoarele:

- Acces în timp util la spectrul de frecvențe radio – susținem perspectiva eliberării benzii de 700 MHz în jurul anului 2020;

- Armonizarea corespunzătoare spectrului de frecvențe - sprijinirea eforturilor industriei de a identifica, armoniza și securiza benzi suplimentare de spectru mobil pe termen lung, pentru a sprijini inovarea și creșterea industriei, inclusiv 5G;
- Perioada suficient de lungă de alocare a resurselor de spectru - extinderea licențelor pentru 25+ ani, și încurajarea procesului de reînnoire administrativă, ceea ce ar permite investiții cu un orizont de timp mai mare pentru implementarea și modernizarea tehnologiei mobile;
- Proces de atribuire a frecvențelor radio deschis, eficient și echitabil – care să prevină discriminarea împotriva jucătorilor existenți și deficitul artificial de spectru
- Preturi corecte – prețurile de rezervă trebuie să reflecte mai degrabă costurile de oportunitate pentru potențialii utilizatori decât rezultatele licitației, și proceduri de atribuire a spectrului care să se concentreze mai mult pe identificarea celor mai eficienți utilizatori ai spectrului decât pe maximizarea veniturilor în sine ce ar putea fi obținute;
- Măsurile care asigură distribuirea echitabilă a spectrului de frecvențe între actorii de pe piață se mențin și în cazul fuziunilor.

4. Îmbunătățirea planificării și utilizării spectrului

Este o realitate unanim acceptată faptul că necesarul de utilizare a spectrului va crește pentru a răspunde cererii de servicii de nouă generație. Eficiența de utilizare a spectrului se datorează în cea mai mare parte noilor tehnologii introduse de operatori. Spre exemplu, în cazul Vodafone, din 2000 până în prezent, gradul de utilizare a spectrului alocat a crescut în special prin utilizarea celor mai avansate tehnologii disponibile pe care noi le utilizăm; totodată, posibilitatea de a utiliza în mod neutru spectrul favorizează utilizarea tehnologiilor cu eficiența spectrală mai bună.

Dorim să atragem însă atenția asupra faptului că eficiența utilizării spectrului nu poate fi calculată în mod obiectiv, în termeni absoluți, aceasta depinzând de fiecare bandă de frecvențe și de tehnologiile utilizate.

Creșterea continuă a utilizării serviciilor de date de către clienți impune creșterea continuă a eficienței de utilizare a spectrului, ceea ce ne obligă să folosim tehnologii cât mai eficiente, coroborat cu măsuri de densificare a rețelei.

Cu toate acestea, anticipăm că pe termen mediu, în zonele de trafic intens, va fi nevoie de resurse de spectru suplimentare, pentru a răspunde nevoilor din ce în ce mai mari de capacitate suplimentară pentru furnizarea de servicii de ultimă generație. Creșterea exponențială a utilizării serviciilor de date, în special în zonele cu densitate urbană mare, în care spectrul nu va fi suficient și va fi necesară identificarea unor noi benzi de frecvențe și/ sau achiziționarea unor blocuri ramase disponibile din spectrul deja alocat va deveni o necesitate.

Cresterea utilizarii in zona rurala pe termen mediu ar conduce la un efect asemanator, respectiv necesitatea de capacitate suplimentara care ar putea fi acomodat cu banda de 700 MHz.

Evolutia continua a retelelor de comunicatii in Romania, coroborat disponibilitatea serviciilor de ultima generatie pe piata locala, dovedesc interesul si implicarea activa a operatorilor in dezvoltarea de retele eficiente, fara a fi fost necesara interventia autoritatii in acest sens.

Vodafone este promotor-ul celor mai noi tehnologii, alegand intotdeauna strategia celei mai bune utilizari a spectrului. Din punctul de vedere Vodafone, posibilitatea utilizarii flexibile a spectrului asigura premisele implementarii celor mai noi si eficiente tehnologii, interesul commercial fiind de a obtine maxim de beneficii.

Consideram ca trebuiesc evitate masurile suplimentare de control din partea autoritatii care ar conduce la costuri foarte mari pentru industrie. Acestea ar trebui sa aiba un scop foarte clar iar beneficiile sa depaseasca costurile asociate.

Pe de alta parte, consideram ca este foarte importanta si absolut necesara **implicarea ANCOM in rezolvarea problemelor legate de spectrul interferat, de monitorizare, control si eliminare a efectelor interferentelor prejudiciabile**, create de alti operatori, din tara sau din tarile vecine, care au ca efect direct reducerea eficientei de utilizare a spectrului alocat.

Apreciem totodata necesara **existenta unor masuri de monitorizare si control a spectrului anterior alocarii acestuia**, pentru a se asigura ca viitoarele benzi de frecvente ce vor fi eliberate vor putea fi utilizate in conditii de eficienta maxima de catre operatori.

5. Cerinte de acoperire in licentele de utilizare a frecventelor radio

In ceea ce priveste oportunitatea impunerii unor cerinte de acoperire a zonelor albe din Romania prin licentele de utilizare a frecventelor radio, apreciem absolut necesar un demers anterior din partea autoritatii prin care sa se asigure faptul ca in locatiile respective exista o cerere reala pentru servicii de comunicatii electronice, precum si suport din partea autoritatilor locale in vederea autorizarii constructiilor de statii de baza in vederea extinderii acoperirii.

In caz contrar vom fi in situatia directionarii unor resurse financiare semnificative ale industriei pentru acoperirea unor zone cu grad minim de utilizare a serviciilor in timp ce vor fi amanate sau limitate investitiile pentru extinderea capacitatii si dezvoltarea de servicii de ultima generatie in zonele de interes major pentru utilizatorii finali din Romania.

Consideram ca exista mijloace mult mai eficiente pentru atingerea obiectivelor Agendei Digitale, altele decat impunerea de obligatii de acoperire prin licente, cum ar fi deschiderea accesului la infrastructura fixa existenta.

6. Extinderea acoperirii retelelor prin diminuarea TUS

Sustinem initiativa ANCOM de diminuare a tarifului de utilizare a spectrului (TUS) pentru a sustine investitiile operatorilor in dezvoltarea infrastructurii NGN.

In ceea ce priveste insa justificarea unei astfel de interventii publice de reducere a TUS exclusiv pentru zonele geografice care nu ar fi acoperite cu retele in absenta reducerii TUS, in scopul furnizarii de servicii de noua generatie in zonele respective, consideram ca o astfel de abordare nu este viabila si nici eficienta, fiind totodata in contradictie cu prevederile Programului pentru Implementarea Planului National de Dezvoltare a Infrastructurii NGN, care specifica in clar la pct. 4 din Metodologia de calcul a costurilor (pag. 32/95) un raport de 80% - 20% al finantarii intre sursele private si cele publice pentru zonele urbane dens populate – ceea ce corespunde procentului de 20% de diminuare a tarifului de utilizare a spectrului aprobat prin planul NGN. Dorim sa atragem atentia ca, pentru scenariile de extindere a acoperirii in zonele rurale putin populate este prevazut un mecanism de finantare de 20% - 80% sau chiar de 100% intre sursele publice si cele private.

Avand in vedere cele de mai sus, **propunem ca initiativa de reducere a TUS sa fie eligibila inclusiv pentru modernizarea retelelor GSM sau UMTS cu tehnologie LTE in arii deja acoperite**, o astfel de masura contribuind major la atingerea obiectivelor planului NGN.

7. Accesul la bandă largă, un serviciu universal?

In urma ultimei analize a Comisiei, s-a decis ca nu este oportuna largirea scopului serviciului universal in sensul includerii serviciilor de acces in banda larga. Avand in vedere faptul ca serviciile de acces in banda larga nu sunt incluse in scopul serviciului universal la nivelul Uniunii Europene, consideram ca in cazul specific al Romaniei este cu atat mai putin justificata includerea acestora in scopul serviciului universal. Trebuie sa se aiba in vedere faptul ca atat in prezent, cat si in perioada imediat urmatoare sunt alocate resurse financiare importante pentru derularea de investitii imajore la nivel de industrie in scopul dezvoltarii serviciilor de broadband, asigurand astfel accesul utilizatorilor finali din Romania acces la servicii de ultima generatie.

In opinia Vodafone, propunerea ANCOM de includere a serviciilor de acces in banda larga in scopul serviciului universal in scopul adresarii obiectivului din Agenda Digitala pentru Romania ar fi o sarcina in justa pentru industria de comunicatii din Romania, care ar pune in pericol investitiile LTE in Romania.

Pe de alta parte, sunt prevazute surse de finantare specifice prin planul NGN in vederea atingerii obiectivelor Agendei Digitale.

Avand in vedere cele de mai sus, propunem eliminarea acestei directii de actiune din Strategia ANCOM pana la momentul in care va fi suficienta experienta de implementare la nivelul altor state membre EU pentru a asigura succesul unei astfel de interventii in Romania.

8. Stimularea cererii de servicii

Indicatorii extrem de scazuti ai Romaniei raportati la media UE, in ceea ce priveste rata de penetrare a internetului si ritmul de crestere al acestui indicator, demonstreaza ineficienta masurilor anterioare luate de catre autoritatea de reglementare. Spre deosebire de pozitia ANCOM privind perspectiva unei dezvoltari semnificative si sustenabile a serviciilor broadband in Romania realizabila numai in conditiile ameliorarii contextului macroeconomic, consideram ca **rolul autoritatii este tocmai acela de a identifica masurile de reglementare necesare pentru atragerea investitiilor in infrastructura broadband, care la randul lor vor atrage investitii si in alte domenii adiacente.**

Cu atat mai mult, in conditiile unui climat economic precar, rolul autoritatii este acela de a incuraja **competitia la nivel de servicii**, nu doar la nivel de infrastructuri, astfel incat scaderea pretului sa stimuleze consumul si sa contribuie la imbunatatirea indicatorilor economici, in ansamblul acestora.

Totodata, semnalam inca o data o neconcordanza in analizele efectuate de autoritate care au stat la baza ultimelor documente de pozitie elaborate. Astfel, in timp ce reducerea barierelor la schimbarea furnizorului nu a reprezentat un aspect neconcurential, care sa fie luat in calcul in cadrul ultimei analize de piata realizate de autoritate, in prezentul document de pozitie supus consultarii publice, sunt prevazute o serie de masuri, cu titlu de „interventii eficiente” care sa contracareze aceasta deficiente resimtita de utilizatorul final.

In contextul celor mai slabi indicatori de tara in ceea ce priveste penetrarea serviciilor de acces in banda larga, este evident ca sunt necesare masuri concrete de stimularea a cererii, insa directia propusa de autoritatea nu au ca obiectiv stimularea competitiei la nivel de servicii, ci dimpotriva reflecta o inconsistenta cu reglementarile actuale in ceea ce priveste drepturile utilizatorilor finali.

Astfel, perioada de proba în contractul cu executare succesiva nu este o masura care va ameliora fluiditatea pietei, ci va duce la cresterea costului serviciilor, in detrimentul utilizatorilor. Mai mult decat atat, exista deja modalitati prin care un utilizator poate testa serviciile unui alt furnizor: prin achizitionarea unei cartele reincarcabile, prin incheierea unui contract la distanta, care ofera dreptul de retragere in termen de 14 zile, prin varianta de portarea cu numere temporare.

Totodata, consideram ca efectul propunerii de reglementare a unor rapoarte *“name & shame”* privind comportamentul abuziv nu va fi decat o publicitate negativa la adresa furnizorilor, dat fiind caracterul subiectiv al definirii practicilor agresive de retentie si nu un instrument real care sa poata fi luat in considerare in alegerea furnizorului.

De asemenea, recomandam o reanalizare obiectiva si realista asupra modalitatilor propuse de crestere a transparentei (ne referim la publicarea unor harti de acoperire, introducerea in contracte a unor indicatori de calitate pentru telefonie mobila etc), tinand cont de faptul ca disponibilitatea si calitatea serviciilor pot fi influentate de diversi factori externi: calitatea terminalului utilizat, particularitatile cladirii in care se afla terminalul, interferente radio, fenomene meteorologice, etc.

10. Beneficiile net neutrality

Consideram ca adoptarea si implementarea masurilor de reglementare din propunerea de regulament pe acest subiect trebuie sa se realizeze prin mentinerea unui echilibru optim intre caracterul de internet deschis si posibilitatea furnizorilor de a asigura dezvoltarea inovatiilor in domeniu.

In acest sens, apreciem ca necesare si sustinem masurile autoritatii de asigurare a transparentei cu privire la calitatea serviciilor de acces la internet, insa consideram ca este important in aceeaasi masura ca propunerile si observatiile din partea industria sa fie luate in considerare cu ocazia dezvoltarii unor asemenea proiecte.

Referitor la **aplicatia Netograf**, intrucat de la lansarea acesteia am semnalat o serie de situatii care au alterat caracterul real al rezultatelor masuratorilor, solicitam ca orice alta dezvoltare de functionalitate a aplicatiei sa fie luata in calcul dupa remedierea disfunctionalitatilor existente pe caracteristicile de baza (masurarea vitezei de transfer a datelor) si de asemenea, ca noile functionalitati sa fie validate in cadrul unui grup de lucru care va include reprezentanti ai furnizorilor de servicii de acces la internet.

In masura in care apreciati necesare informatii sau precizari suplimentare, va stam la dispozitie si va asiguram de intreaga noastra consideratie.

Cu stima,

Vodafone Romania S.A.

Vodafone Romania S.A.

International CDG Center, 15th Charles de Gaulle Plaza, District 1, 011857 Bucharest, Romania

www.vodafone.ro

Registered in Romania: J40/9852/1996, Unique registration code: 8971726

Department Regulatory Affairs